

Városi és Elővárosi Közlekedési Egyesület

Nemzetközi tapasztalatok és tanulságok E-busz témában

Dorner Lajos

Debrecen, 2023. április 5.

Városi és Elővárosi Közlekedési Egyesület

Van már tapasztalat, van már miből tanulni

- Gyorsan telik az idő, elkezdődött az akkupack-cserék időszaka, sorban jönnek az ilyen projektek
- Bizonyos esetekben az átépítés is működhet
- Mindenki másra esküszik, rengeteg a technológiai megoldás. De mivel piaci alapon egyelőre még nem él meg az e-busz egyik irányzata sem, minden a finanszírozástól, elsősorban az EU és kormányzati támogatásoktól függ. Ezek viszont torzíthatják is a piacot, azzal, hogy bizonyos technológiákat előnyben részesítenek mások rovására. Ezek pedig nem biztos, hogy mindig a legjobb megoldások műszakilag...

Nézzünk néhány példát, melyekből okulhatunk.

Városi és Elővárosi Közlekedési Egyesület

Akkupack-csere program, Eindhoven

Hollandiában 2015-ben (!) úgy döntöttek, hogy 2025-től csak zéró emissziós járműveket szereznek be a közösségi közlekedés számára.

Városi és Elővárosi Közlekedési Egyesület

Akkupack-csere program, Eindhoven

Szolgáltató: Hermes (Transdev Netherlands)

Szállító: VDL

Beszerezés ideje: 2016 vége, mennyiség: 43 db 18 m-es csuklós e-busz

Projekt:

- első generációs akkupack komplett csere második generációsra, 180 kWh - > 350 kWh
- Az első generációs akkupackok mind működnek, összesen 18 millió km-t teljesítettek (kocsinként átlag 420 ezer km-t), de degradációjuk már a szükséges hatótávot veszélyeztette
- a régi akkupackok egy power gridbe kerülnek (RWE), az újrafeldolgozásuk így egy ciklussal eltolható

Városi és Elővárosi Közlekedési Egyesület

Akkupack-csere program, Eindhoven

A döntés okai:

- A buszok még túl fiatalok, racionális őket megtartani, így 2023-as évjáratúnak fognak számítani
- Amikor ezt a flottát megvették, tudatosan vállalták, hogy úttörők lesznek, és eleve számoltak azzal, hogy az akkupackokat viszonylag hamar cserélni kell majd. Bízta a technológia gyors fejlődésében, és most újra úttörők a csereprogrammal
- a nagyobb akkupack miatt feleannyiszor kell majd tölteni, ami jól tesz az élettartamnak
- A nagyobb hatótáv miatt a kocsik más járatokon is bevetethetők (eddig 9 vonalon járhattak a 20-ból)

Városi és Elővárosi Közlekedési Egyesület

Akkupack-csere program, York

A First Bus 2035-re tervezi, hogy már csak zéró emissziós járműveket fog üzemeltetni.

Városi és Elővárosi Közlekedési Egyesület

Akkupack-csere program, York

Szolgáltató: First

Szállító: Optare - Equipmake

Beszerezés ideje: 2014-2015, mennyiség: 12 db 10.4 m midi e-busz

Projekt:

- első generációs akkupack komplett csere legújabb generációsra, 217 kWh
- 150 mérföldes hatótáv (240 km), 10 év garancia
- Finanszírozó: BSOG (Bus Service Operators Grant) a buszos szolgáltatók számára nyújt finanszírozást üzemanyag-megtakarítási projektekre, 2022-2024 között. Csak olyan megoldást finanszíroznak ahol a költség 22p/km alatt marad.

Városi és Elővárosi Közlekedési Egyesület

Hajtáslánc - csere program, London

A brit kormány immár támogatja a buszok átalakítását is tisztán elektromos hajtására. A New Routemaster az egyik első példa.

Városi és Elővárosi Közlekedési Egyesület

Hajtáslánc-csere program, London

Szolgáltató: Metroline

Szállító: Wrightbus - Equipmake

Beszerezés ideje: 2012-2017, mennyiség: 1 db tesztjármű, 11.3 m emeletes busz (1000 db készült)

Projekt:

- Hibrid hajtáslánc (Cummins ISBe 4.5 dízelmotor, 18 kWh akkupack, Siemens ELFA2 hajtómotor) komplett cseréje legújabb generációs tisztán elektromos hajtásra, 400 kWh akkupack
- 150 mérföldes hatótáv (240 km)
- Bekerülési költsége kevesebb, mint a fele egy új e-buszénak
- Finanszírozó: BSOG

Városi és Elővárosi Közlekedési Egyesület

Nem minden arany, ami fénylik

Kiragadott példák következnek, amelyek kapcsán a potenciális veszélyek vagy trendek tárgyalhatóak. A vásárlók többsége azt jelezte, hogy elégedett a vásárolt e-járművekkel, vagy csendben maradt. De voltak, akik rosszul választottak, vagy éppen át lettek verve.

Városi és Elővárosi Közlekedési Egyesület

Hidrogénbusz bukta, Montpellier

Nem szabad bementésre elhinni semmit az üzemeltetési költségekről (sem). Akkor sem, ha le is írják.

Városi és Elővárosi Közlekedési Egyesület

Hidrogénbusz bukta, Montpellier

Beszerezés ideje: 2023-2025, mennyiség: 51 db 12 m h-cell-busz

Projekt:

- Saját hidrogéngázt előállító elektrolizáló üzem, saját naperőművel
- Teljes becsült költség 29 millió euró, EU és francia állami támogatással
- Új városvezetés érkezett, amely felülvizsgálta elődjei projektjét és arra jutott, a működtetési költség hatszorosa lesz egy akkus e-busz flottához képest, így a projektet törölték és akkus e-buszokat vesznek. (mások kétszerest említenek)
- 2030-ban visszatérnek a témára, hátha addig fejlődik a technika

Városi és Elővárosi Közlekedési Egyesület

Hidrogénbusz bukta, Wiesbaden

Nem a kisebb üzemeknek való az új technológiákkal való kísérletezés.

Városi és Elővárosi Közlekedési Egyesület

Hidrogénbusz bukta, Wiesbaden

Szolgáltató: ESWE Wiesbaden

Szállító: CaetanoBus

Beszerezés ideje: 2021, mennyiség: 10 db 12 m szóló h-cell busz
(Toyota h-cell, 44 kWh akkupack, Siemens hajtás)

- A 120 db Mercedes e-Citaro-val hatótáv-problémáik voltak. Ezért vettek 10 db üzemanyagcellás buszt is, de egy év után leállították az összeset, miután tönkrement az egyetlen, 2,3 millió euróba került hidrogéntöltő-berendezés.
- Rájöttek, hogy háromféle technológiát nem tudnak üzemeltetni egyszerre, nem éri meg
- Vesznek inkább 36 db dízel csuklóst, mert szolgáltatni kell...
- A politika nagyon nem örül, 5,63m euró volt a támogatás

Városi és Elővárosi Közlekedési Egyesület

3x lépni ugyanabba a folyóba, Wiesbaden

Még egyszer, nem a kisebb üzemeknek való az új technológiákkal való kísérletezés.

Városi és Elővárosi Közlekedési Egyesület

3x lépni ugyanabba a folyóba, Wiesbaden

Szolgáltató: ESWE Wiesbaden

Szállító: Daimler-Benz

Beszerezés ideje: 2023 február, mennyiség: 56 db 12 m szóló e-busz

- 21 db kocsit szállított le a Mercedes, alig adta át, máris vissza kellett hívniuk az összeset, cellák rövidzárlatát okozó szigetelési problémák miatt
- Ezek az első e-Citarok, amelyek már a legújabb, szilárdtest akkutechnológiás akkupackokkal lettek leszállítva
- Ugyanez a visszahívás érinti a Münchenbe szállított két e-Citaro G-t is

Városi és Elővárosi Közlekedési Egyesület

Új irányok, fejlesztések

- Újabb és újabb gyártók jelennek meg, növekszik a kínálat
- Az EU egyre gyorsabb technológiai átállást erőtlet, egyre több a vevő, de a gyártók nem bírják a gyártási tempót – ez piacra lépési lehetőséget jelent az újaknak
- Jönnek a szilárdtest-technológiájú akkumulátorok
- A műszaki fejlesztések hatalmas tempóban haladnak, de továbbra is az akkumulátoros önjáró trolibusz az energetikailag leghatékonyabb jármű és ez még sokáig így is marad
- Az általános sofőrhiány miatt egyre nagyobb befektetések várhatóak az önvezető technológiákba

Városi és Elővárosi Közlekedési Egyesület

Elekbu 2023 Berlin

- 2000 e-busz fut ma Németországban, a kormány 400 millió euró befektetésével újabb 1200 darab beszerzésének finanszírozásáról döntött, de 2030-ig összesen 8000 darab e-buszt akarnak beszerezni
- A DB bejelentette, hogy 60 db hidrogénbuszt vesz, az indoklás szerint azért, mert azok gyorsabban tölthetőek, mint az akkusok... A dízelek kivezetési dátuma náluk 2038.
- 78 kiállító volt jelen, 18 féle e-buszt mutattak be, gyorsul a fejlesztés tempója. Egyre többen mutatnak be csuklós e-buszt

Városi és Elővárosi Közlekedési Egyesület

Elektbu 2023 Berlin

Városi és Elővárosi Közlekedési Egyesület

Elekbu 2023 Berlin

Városi és Elővárosi Közlekedési Egyesület

Elekbu 2023 Berlin

Városi és Elővárosi Közlekedési Egyesület

Alaposan gondolja át mindenki, milyen járművet (és hozzá teljes rendszert) vesz! Nem biztos, hogy azt kell venni, amit épp a divat diktál, amire épp pályázni lehet, vagy amit épp az aktuális politika erőltet.

Mi legyen akkor a választás?

A kulcsszó: HATÁSFOK.

Sose felejtsük, a fizika mindig győz.